

FINANCE V PODNIKU

- Pojmy financování a investice
- Financování v podniku
- Podnikový obrat
- Likvidita
- Druhy financování
- Účetní závěrka
- Finanční a vnitropodnikové účetnictví
- Finanční analýza

PROPOJENÍ MAJETKOVÉ A KAPITÁLOVÉ STRUKTURY SE STRATEGIÍ OBEČNĚ

Zdroj: Keřkovský, Novák a kol. Finanční strategie, Krok za krokem, 2015 (upraveno).

PODNIKOVÁ ČINNOST, INVESTICE A FINANCOVÁNÍ

- Podniková činnost = zásobování + výroba + prodej výkonů $\Rightarrow$ financování
- Tok statků = věcně hospodářský proces (výkony)
- Tok plateb = finančně hospodářský proces
- oba toky ve vzájemném vztahu $\Rightarrow$ vzájemně se ovlivňují

POJMY INVESTICE A FINANCOVÁNÍ

- **financování** = opatřování kapitálu, vyjádřeno v pasivech rozvahy
- **investice** = použití finančních prostředků k obstarání hmotného majetku, nehmotných aktiv a finančního majetku, vyjádřeno v aktivech rozvahy

Financování:

- v užším slova smyslu (obstarávání kapitálu)
- v širším slova smyslu (+ opatření v kapitálové oblasti nezbytná pro realizaci podnikové činnosti)
- v nejširším slova smyslu (+ opatření k zajištění mimořádných aktivit v podniku)

POJMY INVESTICE A FINANCOVÁNÍ

- Ne každé použití finančních prostředků je investice (např. úvěr na zaplacení závazků).
- Ne každé financování je obstarávání peněz (např. věcné vklady).
- Z hlediska rozvahy sledujeme jaké součásti kapitálu má podnik k dispozici a v jaké podobě (pasiva – vlastní a cizí kapitál) a jaké druhy majetku má podnik k dispozici (aktiva – dlouhodobý a oběžný majetek).
- Dezinvestice = uvolnění finančních částek investovaných ve věcném nebo finančním majetku prostřednictvím trhu do likvidní podoby
- Úbytek kapitálu = např. splácení kapitálových vkladů, výběr zisku apod.

FORMY FINANCOVÁNÍ

- Jaká je finanční strategie podniku z hlediska kapitálové struktury (z hlediska preference využívání zdrojů financování)?
- Vlastní kapitál (vlastní zdroje):
  - vlastní kapitál (základní kapitál, tvorba fondů, rozhodování o použití nerozděleného zisku)
- Cizí kapitál (cizí zdroje):
  - cizí kapitál dlouhodobý (obligace, dlouhodobé zápůjčky a úvěry)
  - cizí kapitál krátkodobý (obchodní závazky, překlenovací a krátkodobé úvěry)
- Alternativní zdroje – leasing (operativní a finanční), pacht podniku.

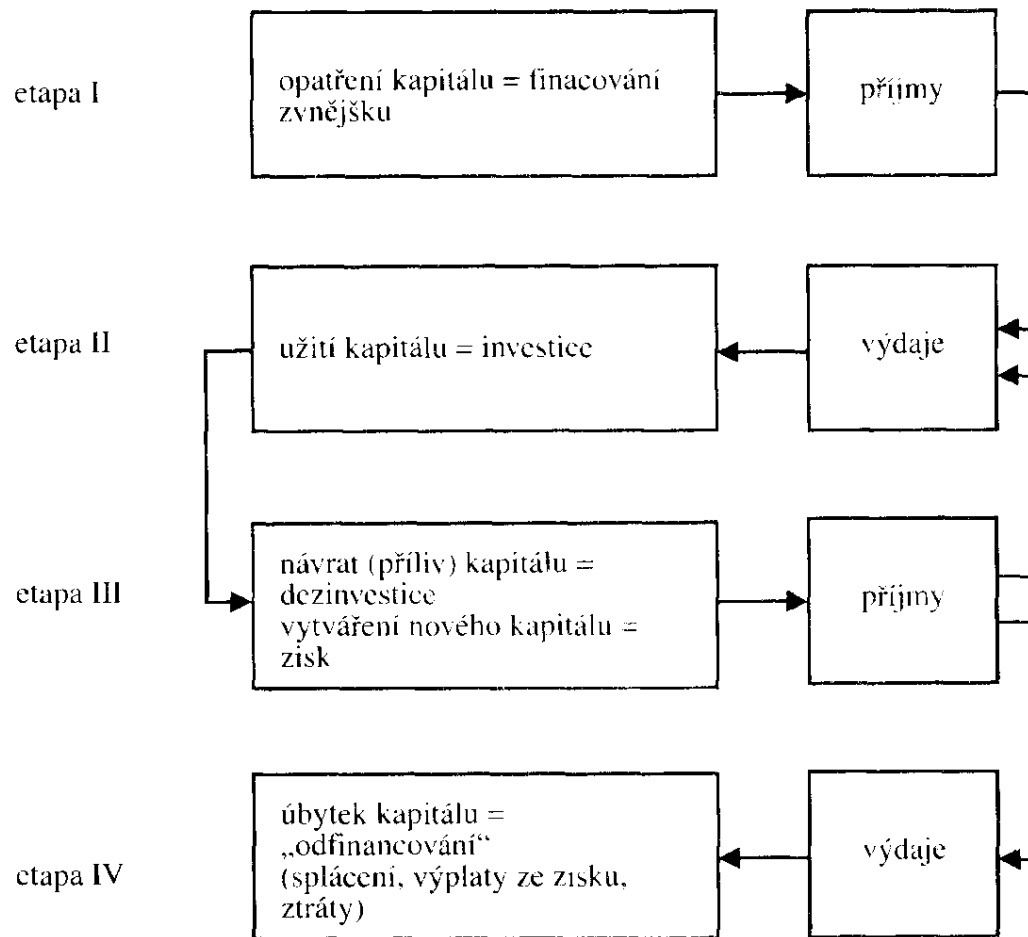

KLÍČOVÉ FAKTORY PŘI VOLBĚ ZDROJŮ FINANCOVÁNÍ

- V oblasti vlastních zdrojů:
  - ochota vlastníků investovat do základního kapitálu
  - zákonné požadavky (základní kapitál, fondy)
  - schopnost tvorby zisku
  - dividendová politika podniku (rozdělování zisku)
- V oblasti cizích zdrojů:
  - dlouhodobé závazky: vztahy mateřská - dceřiná společnost (zápůjčky), možnost aplikace dluhopisů a podobných zdrojů
  - krátkodobé závazky: parametry standardních obchodních vztahů (zejména vztah mezi dobou splatnosti obchodních pohledávek a závazků)
  - úvěrové závazky: bonita podniku při získávání krátkodobých a dlouhodobých úvěrů + cena úvěru.

PODNIKOVÝ OBRAT

PODNIKOVÝ OBRAT

Platební prostředky

- nejsou všechny průběžně investovány
- připlývají přeměnou podnikových výkonů v peníze

Majetková oblast podniku se skládá ze dvou složek:

- oblast platební
- oblast investiční

PODNIKOVÝ OBRAT

Spolu s kapitálovou oblastí jsou oblasti **platební a investiční** bilančním odrazem podnikového obrátového procesu.

aktiva	Rozvaha k 31. 12. 20..	pasiva
oblast investiční	oblast kapitálová	
oblast platební		

LIKVIDITA

Likvidnost = absolutní likvidita = vlastnost majetkových složek podniku být více nebo méně lehce použity jako platební prostředky nebo na platební prostředky přeměněny

Likvidita = relativní likvidita = schopnost podniku dostát všem platebním povinnostem a nevyhnutelným platbám v daném termínu

HODNOCENÍ LIKVIDITY

Podlikvidita = podnik nemůže **přechodně** dostát svým závazkům (např. druhotná platební neschopnost)

Ilikvidita = podnik nemůže **trvale** dostát svým závazkům (zpravidla vede ke konkurzu)

Předlužení = majetek podniku je menší než cizí kapitál (důvod konkurzu u kapitálových společnostech)

Nadbytečná likvidita → problémy s rentabilitou

DRUHY FINANCOVÁNÍ

Změna financování = nemá vliv na stav majetku, ale jen na jeho strukturu

Kapitálové transformace:

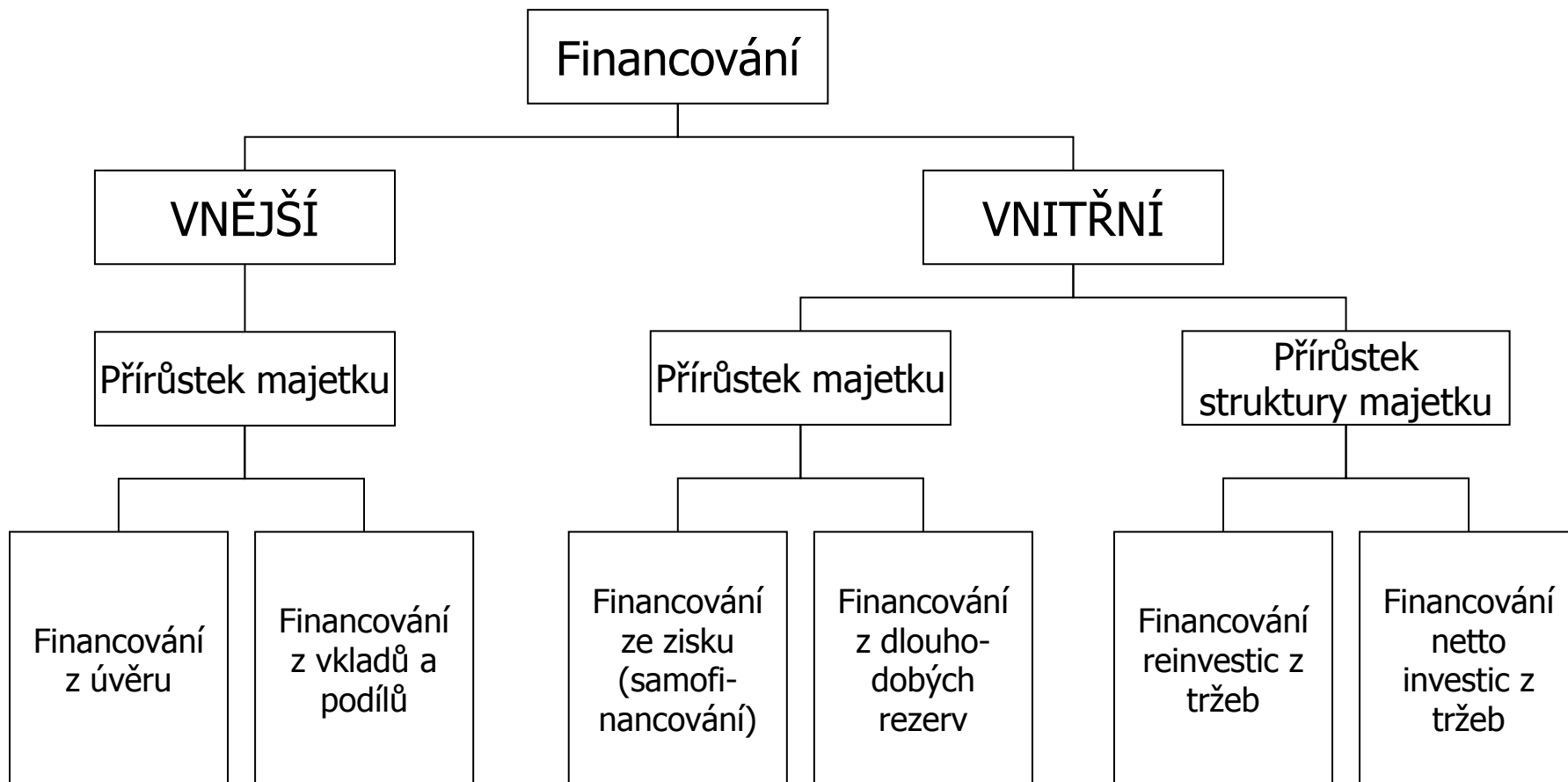
- přeměna cizího ve vlastní kapitál
- přeměna vlastního v cizí kapitál
- přeměna jednoho druhu cizího v jiný druh
- přeměna jednoho druhu vlastního v jiný druh

Pro systematizaci druhů financování lze použít kritérií:

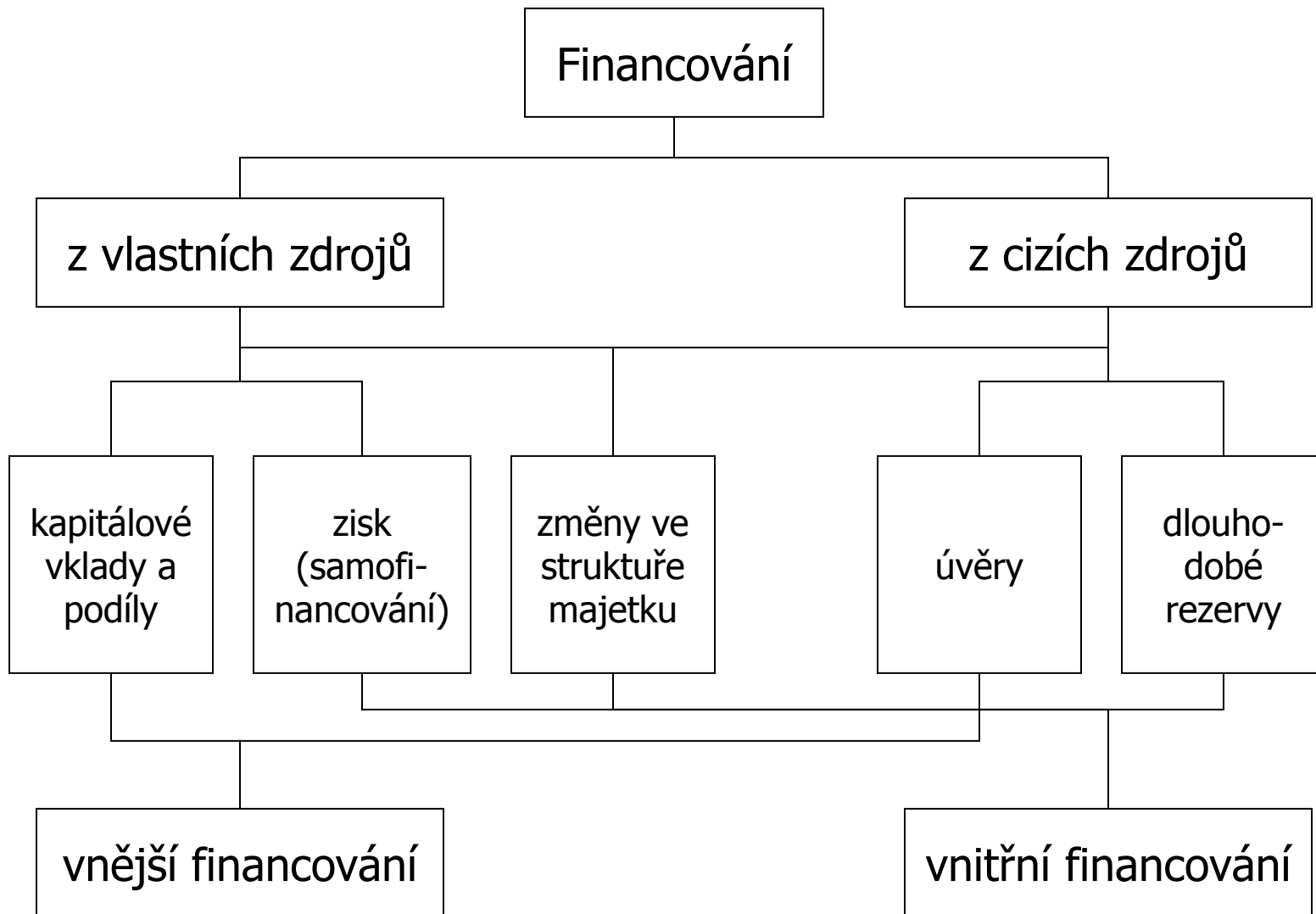
1. původ kapitálu (vnější - vnitřní)
2. právní postavení původce kapitálu (vlastní - cizí)
3. vliv na majetkovou a kapitálovou strukturu změna bilanční sumy x změna v aktivech, resp. pasivech
4. dispoziční lhůta (neomezený, dlouho-, středně-, krátkodobý)
5. příčina financování (založení podniku, zvýšení kapitálu, fúze, změna právní formy, sanace)

ČLENĚNÍ PODLE PŮVODU KAPITÁLU

ČLENĚNÍ PODLE PRÁVNÍHO POSTAVENÍ VKLADATELE

ČLENĚNÍ PODLE VLIVU NA MAJETKOVOU A KAPITÁLOVOU OBLAST

ÚČETNÍ ZÁVĚRKA

- Účetní závěrku sestavují podnikatelské subjekty (účetní jednotky) na konci účetního období (zpravidla kalendářního roku)
- Účetní závěrka je výsledkem účetní uzávěrky, v jejímž rámci se uzavírají účty (rozvahové, nákladové a výnosové) a provádějí se činnosti vedoucí k co nejpřesnějšímu zachycení stavu majetku, kapitálu a toku nákladů a výnosů v podniku

Účetní závěrka je tvořena dvěma základními dokumenty:

- **rozvahou** (bilancí),
  - **výkazem zisků a ztrát** (výsledovkou)
-
- Podniky, které mají povinnost účetní závěrku ověřit auditorem (ze zákona akciové společnosti) a údaje z ní zveřejnit, doplňují oba výkazy **přílohou k účetní závěrce** (její důležitou součástí je pak **výkaz o peněžních tocích – cash flow**)

ÚČETNÍ ZÁVĚRKA

Typy účetní závěrky:

- **řádná** (k 1.1. a 31.12. příslušného účetního období pokud je účetním obdobím kalendářní rok),
- **mimořádná** – při likvidaci, konkurzu, zrušení bez likvidace apod.

Podniky, které překročily nebo dosáhly alespoň jedno z uvedených kritérií:

- **sumy celkových aktiv** více než 40 mil. Kč nebo
- **roční úhrn čistého obratu** více než 80 mil. Kč nebo
- **průměrný přepočtený stav zaměstnanců** v průběhu účetního období více než 50, podléhají povinně auditu
- Tyto společnosti mají zároveň povinnost sestavovat účetní závěrku v plném rozsahu a zveřejňovat údaje z ní v Obchodním věstníku, který lze v elektronické formě najít na webu (konkrétně na www.justice.cz)
- Podniky, které vytváří ekonomické seskupení (holding, koncern) sestavují tzv. **konsolidovanou účetní závěrku**, jako by se jednalo o jednu účetní jednotku

ROZVAHA

- je písemný přehled o majetku podniku a zdrojích podniku, která se sestavuje k určitému datu
- zachycuje počáteční nebo konečné stavy účtů, označuje se jako stavový odpočet

V **rozvaze** jsou zachycena:

- **pasiva** (kapitál), což je součet všech vlastních zdrojů (např. základní kapitál, nerozdělený zisk minulých účetních období apod.) a cizích zdrojů podniku (např. bankovní úvěry, závazky vůči dodavatelům, rezervy apod.), - vyjadřuje původ finančních prostředků
- **aktiva** (majetek), což jsou v podniku používané hospodářské a peněžní prostředky, tzn. především dlouhodobý (např. stroje, zařízení, software apod.) a oběžný majetek (zásoby, pohledávky, hotové peníze) – vyjadřuje využití finančních prostředků
- Rozvaha porovnává stavy aktiv a pasiv v jediném momentu (k tzv. bilančnímu dni)
- Zobrazuje také výsledek hospodaření za dané období, který tak slouží jako spojovací článek mezi rozvahou a výkazem zisků a ztrát
- Rozvaha nepodává informaci o vzniku výsledku hospodaření

ÚKOLY URČENÉ ZÁKONNÝMI PŘEDPISY ROZVAHÁM

1. ochrana věřitelů
2. ochrana společníků
3. ochrana zaměstnanců
4. ochrana finančních úřadů
5. korektura podkladů pro vyměření daní
6. ochrana v podniku zainteresované veřejnosti
7. ochrana podniku před náhlým zhroutilím

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁT = VÝSLEDOVKA

- srovnává
  - veškeré výnosy
  - veškeré náklady určitého účetního období
- zjišťuje tak nejen hospodářský výsledek jako saldo, ale ukazuje také **zdroje výsledku**, tzn. vysvětluje jeho vznik
- zjišťování výsledku je založeno
  - na zúčtování nákladů a výnosů,
  - nikoliv na zúčtování plateb (peněžních toků)

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁT = VÝSLEDOVKA

- **výnosy** podniku = peněžní vyjádření podnikových výkonů za určité účetní období → bez toho, zda došlo k úhradě za jejich poskytnutí
- **náklady** podniku = peněžní vyjádření spotřeby výrobních faktorů, účelně vynaložených na získání výnosů
- **Spotřebou** se rozumí přeměna těchto faktorů, resp. jejich úbytek v procesu vzniku protihodnoty ve formě podnikových výkonů
- **Hospodářský výsledek** = rozdíl mezi výnosy a náklady
→ přehled o výnosech, nákladech a hospodářském výsledku podniku podává výkaz zisku a ztráty = výsledovka

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁT = VÝSLEDOVKA

- má stupňovitou podobu:
- **provozní výsledek** = výsledek z činnosti, pro kterou byl podnik založen (výrobní podnik x obchodní podnik)
- **finanční výsledek**
- mimořádný výsledek (zrušen od 1.1. 2016)
- výsledovka + rozvaha = základní bilance podniku, jsou určeny legislativně a závisí mj. na právní formě podniku

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁT = VÝSLEDOVKA

Provozní výnosy	-	Provozní náklady	=	Provozní výsledek
+		+		+
Finanční výnosy	-	Finanční náklady	=	Finanční výsledek
<hr/>				
Výnosy	-	Náklady	=	HV před zdaněním
			-	Daně
				<hr/>
				HV po zdanění
				<hr/>
			+	Čerpání z rezervních fondů
			-	Příděly rezervním fondům
				<hr/>
			+	HV minulých let
				<hr/>
				Bilanční zisk (+) Bilanční ztráta (-)

ANALÝZA CASH-FLOW

- Zisk, který představuje rozdíl mezi výnosy a náklady je jen účetní veličinou a nevyjadřuje, resp. přesněji nemusí vyjadřovat skutečnou částku (hotových) peněz
- Hotové peníze představuje rozdíl mezi peněžními příjmy a peněžními výdaji, který se také označuje jako „cash flow“ (peněžní tok)
- Tento ukazatel umožňuje získat přehled o likvidní situaci a finančním vývoji podniku. Orientuje se na tokové veličiny, které zachycují strukturní a peněžně měřitelné změny v pohotových finančních prostředcích

- Obvykle se Cash flow zjišťuje **nepřímo**, prostřednictvím peněžních příjmů a peněžních výdajů a hospodářského výsledku za dané období
- **Přímo** se cash flow stanoví postupným propočtem, jako rozdíl účetních výnosů, znamenajících zároveň peněžní příjmy a účetních nákladů, které jsou zároveň peněžními výdaji. Výsledky obou způsobů stanovení cash flow musí být stejné

ANALÝZA CASH-FLOW

CF = ukazatel charakterizující příliv prostředků z podnikových operací

- umožňuje získat přehled o
  - likvidní situaci
  - finančním vývoji podniku
- orientuje se na tokové veličiny zabývající se
  - strukturními a peněžně měřenými změnami v pohotových finančních prostředcích
- slouží jako kontrolní a plánovací veličina

ANALÝZA CASH-FLOW

Obě metody výpočtu **cash flow**, přitom rozlišují **tři oblasti činnosti podniku**:

- **provoz**, který zahrnuje výrobu a prodej výrobků a služeb, přičemž této oblasti se týkají výsledky provozní činnosti (provozní zisk), změny pohledávek u odběratelů, změny závazků u dodavatelů, změny zásob apod.,
- **investice**, které zahrnují změny dlouhodobého majetku podniku a jeho zdrojů,
- **finance**, které se týkají fondů, vytvářených s použitím úvěrů a jiných dluhů, splátek dluhů, placení dividend atp.

PŘÍLOHA A VÝROČNÍ ZPRÁVA

Kapitálové společnosti musí účetní závěrku rozšířit o přílohu a výroční zprávu.

Úkolem přílohy je zlepšit vypovídací schopnost závěrky doplňkovými údaji, specifikacemi, informacemi o finančních údajích, které se v rozvaze a výsledovce neobjevují:

- popis použitých bilančních a oceňovacích metod,
- popis, zdůvodnění a vysvětlení změn těchto metod,
- popis, zdůvodnění a vysvětlení porušení kontinuity členění položek a oceňování,
- podání zprávy o průběhu obchodní činnosti, situaci a o očekávaném vývoji společnosti apod.

PŘÍLOHA A VÝROČNÍ ZPRÁVA

- **Osobní společnosti** a podniky **jednotlivců** nemusí sestavovat přílohu a výroční zprávu. (pokud nemají povinnost zveřejňovat)
- **Podniky podléhající auditu jsou povinni sestavit spolu s rozvahou a výkazem zisků a ztrát i přílohu a výroční zprávu a to v prvních třech měsících navazujícího hospodářského roku za uplynulý rok (tato lhůta se prodlužuje o další tři měsíce, pokud podniky využívají služeb daňového poradce)**
- Ihned po sestavení musí výkaz zisků a ztrát rozšířenou o přílohu a výroční zprávu předložit k auditorskému ověření
- Příloha a výroční zpráva musí být **úplné a srozumitelné** tak, aby jim porozuměl i čtenář, který není odborníkem.

FINANČNÍ ÚČETNICTVÍ A ROZVAHA

- úkolem je **zaznamenávat hospodářsky významné děje** v podniku, které vedou ke změně objemu nebo skladby majetku a kapitálu podniku
- všechny stavové a tokové veličiny jsou v účetnictví **vyjádřeny v peněžních jednotkách**
- **zjišťování fyzického stavu** se uskutečňuje inventurou a následně pak vzniká tzv. **inventurní soupis majetku**
- rozvaha neobsahuje údaje o množství, ale pouze údaje o druhu a hodnotě
- účty stavové = rozvahové
- účty tokové = výsledkové

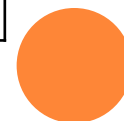

EVIDENCE A KALKULACE NÁKLADŮ

NÁKLADOVÉ (VNITROPODNIKOVÉ) ÚČETNICTVÍ

- úkolem je
  - srovnání vlastních nákladů s dosaženými výkony
→ **kontrola hospodárnosti**
  - zjištění vlastních nákladů k dosaženým výkonům
→ **kalkulace ceny**
- propočet vlastních nákladů (kalkulace) → základ pro cenovou politiku podniku

Vysoká cena		Nízká cena		
Při této ceně je nulová poptávka	Představa zákazníka o jedinečných vlastnostech produktu	Ceny konkurentů a ceny substitutů	Náklady	Při této ceně nelze dosáhnout zisku

TYPOVÝ KALKULAČNÍ VZOREC

Kalkulační vzorec

+ přímý materiál

+ přímé mzdy

+ ostatní přímé náklady

+ výrobní (provozní) režie (např. odpisy strojů, energie, atp.)

VLASTNÍ NÁKLADY VÝROBY

+ správní režie (např. řízení podniku jako celku, odpisy správních budov)

VLASTNÍ NÁKLADY VÝKONU

+ odbytové náklady (např. skladování, propagace, expedice)

ÚPLNÉ VLASTNÍ NÁKLADY VÝKONU

+ zisk (ztráta)

CENA VÝKONU

Synonyma: všeobecný kalkulační vzorec

PODNIKOVÁ STATISTIKA A SROVNÁVÁNÍ

- vyhodnocuje podklady z účetnictví, rozvahy, výkazu CF a nákladového účetnictví
- slouží pro kontrolu hospodárnosti a jako podklad pro rozhodování a plánování
- Členění (tohle již je finanční analýza):
  - srovnávání v čase
  - srovnávání metod
  - srovnávání skutečných a předpokládaných veličin

PODNIKOVÉ PLÁNOVÁNÍ A ROZPOČTY

○ Slouží k:

- stanovení budoucích nákladů,
- stanovení budoucích výnosů,
- hospodářského výsledku,
- příjmů a výdajů,

vyplývajících z dlouhodobých i krátkodobých úkolů podniku.

○ Zahrnuje:

- dlouhodobý rozpočet finančních zdrojů
- roční prováděcí rozpočet
- operativní rozpočet
- rozpočet střediska

ZÁKLADNÍ POJMY PODNIKOVÉHO POČETNICTVÍ

- přijatá úhrada – poskytnutá úhrada
- příjmy – výnosy
- výdaje – náklady
- výnosy – výkony
- účetní náklady – náklady v kalkulaci

FINANČNÍ ANALÝZA PODNIKU

- Základní technikou je poměrová analýza
- **Posouzení finanční situace v podniku umožňují:**
  - ukazatele rentability
  - ukazatele aktivity
  - ukazatele zadluženosti
  - ukazatele platební schopnosti
  - ukazatele vycházející z údajů kapitálového trhu (v ČR nepoužitelné)

POSTUP FINANČNÍ ANALÝZY

- Finanční analýzu založenou na využití poměrových ukazatelů lze, podle Synka vymežit prostřednictvím následujících pěti kroků:
  - výpočet poměrových ukazatelů za sledovaný podnik,
  - komparace poměrových ukazatelů s odvětvovými průměry (sektorová a odvětvová analýza),
  - hodnocení vývoje poměrových ukazatelů v čase (trendová analýza),
  - hodnocení vzájemných vztahů mezi poměrovými ukazateli (v USA obvykle systém Du-Pont, u nás pyramidová soustava ukazatelů)
  - návrh opatření (analýza identifikuje slabá a silná místa ekonomiky podniku a slouží jako podklad pro finanční řízení).

UKAZATELE RENTABILITY

- Rentabilita obecně jako poměrový ukazatel zobrazuje vztah mezi investicí a jejím výnosem.
- Jedná se o jednoduchý ukazatel vycházející z účetních dat
- Důležitým ukazatelem je zisk:
  - Zisk
  - Zisk před zdaněním, odpisy a úroky (EBITDA)
    - odpisy
  - Zisk před zdaněním a úroky (EBIT)
    - úroky
  - Zisk před zdaněním (EBT)
    - zdanění
  - Zisk po zdanění (EAT)

UKAZATELE RENTABILITY

- Rentabilita tržeb = $\frac{\text{čistý zisk}}{\text{tržby}}$
- Výnosnost celkových aktiv (ROA) = $\frac{\text{EBIT}}{\text{aktiva}}$
- Výnosnost vlastního kapitálu (ROE) = $\frac{\text{čistý zisk}}{\text{vlastní kapitál}}$

UKAZATELE AKTIVITY

- Průměrná doba inkasa(ve dnech) = $\frac{\text{pohledávky}}{\text{roční tržby}/365}$
- Obrat zásob(v počtech obrátů za rok) = $\frac{\text{tržby}}{\text{zásoby}}$
- Obrat stálých aktiv(v počtech obrátů za rok) = $\frac{\text{tržby}}{\text{stálá aktiva}}$
- Obrat oběžných aktiv(v počtech obrátů za rok) = $\frac{\text{tržby}}{\text{oběžná aktiva}}$
- Obrat celkových aktiv(v počtech obrátů za rok) = $\frac{\text{tržby}}{\text{celková aktiva}}$

UKAZATELE ZADLUŽENOSTI

- Celková zadluženost =
$$\frac{\text{celkový dluh (cizí zdroje)}}{\text{celková aktiva}}$$
- Krytí úroků =
$$\frac{\text{zisk před úroky a zdaněním}}{\text{úroky}}$$
- Pro měření finanční páky se používá následující ukazatel:
  - Míra zadluženosti =
$$\frac{\text{celkové zdroje (aktiva)}}{\text{vlastní zdroje}}$$
- *Finanční páka je označení pro jev kdy cizí kapitál zvedá výnosnost vlastního kapitálu - tak jako páka zvedá břemeno.*

UKAZATELE PLATEBNÍ SCHOPNOSTI

- Běžná likvidita =
$$\frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}}$$
  - (current ratio)
- Rychlá likvidita =
$$\frac{\text{oběžná aktiva} - \text{zásoby}}{\text{krátkodobé závazky}}$$
  - (quick ratio, acid test)
- Pohotovává likvidita =
$$\frac{\text{krátkodobý finanční majetek}}{\text{krátkodobé závazky}}$$
  - (cash ratio)

